

Lagutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av förundersökningslagen och till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av förundersökningslagen och till vissa lagar som har samband med den (RP 177/2018 rd): Ärendet har remitterats till lagutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Kirsi Pulkkinen, justitieministeriet
- polisinspektör Juha Tuovinen, inrikesministeriet
- referendarieråd Jarmo Hirvonen, Riksdagens justitieombudsmans kansli
- tingsdomare Maritta Pakarinen, Helsingfors tingsrätt
- häradssåklagare i Helsingfors Yrjö Reenilä, Riksåklagarämbetet
- jurist Anna-Liisa Sandvik, Brottsförundersökningsmyndigheten
- polisinspektör Pekka Heikkinen, Polisstyrelsen
- kriminalkommisarie Marko Forss, Helsingfors polisinrättning
- advokat Jaana Kantojärvi, Finlands Advokatförbund.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- social- och hälsovårdsministeriet
- Barnombudsmannens byrå
- professor Mikko Vuorenperä.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i förundersökningslagen, tvångsmedelslagen, lagen om rättegång i brottmål, lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation, häktningslagen, lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen, lagen om föreläggande av böter och ordningsbot samt lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen. Genom de föreslagna ändringarna genomförs direktivet om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden.

Betänkande LaUB 14/2018 rd

Förundersökningslagens bestämmelser om förundersökningsmyndighetens skyldighet att underrätta misstänkta om deras rättigheter föreslås bli kompletterade med avseende på minderåriga misstänkta. I lagen om rättegång i brottmål införs bestämmelser om domstolens skyldighet att underrätta minderåriga svarande om deras rättigheter.

I lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen kompletteras bestämmelserna om skyldigheten att underrätta personer som begärs utlämnade om deras rättigheter med bestämmelser som gäller minderåriga personer.

I lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation upphävs en bestämmelse enligt vilken åklagaren inte behöver begära påföljdsutredning, om den unge brottsmisstänkte är utländsk medborgare och hans eller hennes stadigvarande bostad finns någon annanstans än i Finland.

Till häktningens lag fogas en bestämmelse enligt vilken en häktad som har fyllt 18 år under häktning kan hållas avskild från andra vuxna häktade, om det är motiverat med hänsyn till hans eller hennes omständigheter.

Lagarna avses träda i kraft den 11 juni 2019, då direktivet senast ska genomföras i medlemsstaterna.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Propositionen gäller det nationella genomförandet av direktiv (EU) 2016/800 om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden. I direktivet fastställs minimikrav för skyddet för misstänkta eller tilltalade barns processuella rättssäkerhetsgarantier. Minimikraven ska tillämpas i straffrättsliga förfaranden inom hela Europeiska unionen. Under förhandlingarna om direktivet lämnade lagutskottet utlåtande (LaJU 1/2014 rd) om direktivförslaget.

Enligt propositionsmotiven (s. 6) uppfyller gällande lagstiftning till största delen kraven enligt direktivet. Genomförandet av direktivet förutsätter dock att lagstiftningen kompletteras när det gäller information till minderåriga misstänkta eller tilltalade och att vissa andra bestämmelser om minderåriga misstänkta eller tilltalade preciseras.

För det första kompletteras de bestämmelser i förundersökningslagen (805/2011) som gäller förundersökningsmyndighetens skyldighet att underrätta misstänkta om deras rättigheter med avseende på minderåriga misstänkta. I förundersökningslagen införs bestämmelser om skyldigheten att underrätta minderåriga misstänkta om de rättigheter som de enligt direktivet utan dröjsmål ska underrättas om när de delges misstanke om brott.

För det andra införs i lagen om rättegång i brottmål (689/1997, BRL) bestämmelser om domstolens skyldighet att underrätta minderåriga svarande om deras rättigheter.

Betänkande LaUB 14/2018 rd

I lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) kompletteras bestämmelserna om skyldigheten att underrätta personer som begärs utlämnade om deras rättigheter med avseende på minderåriga personer.

Dessutom upphävs i lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation (633/2010) en bestämmelse enligt vilken åklagaren inte behöver begära påföljdsutredning om den unge brottsmisstänkte är utländsk medborgare och hans eller hennes stadigvarande bostad finns någon annanstans än i Finland.

En häktad som inte fyllt 18 år ska i dagsläget hållas avskild från vuxna häktade, om hans eller hennes intresse inte kräver något annat. Det föreslås att en häktad som har fyllt 18 år under häktning fortfarande kan hållas avskild från andra vuxna häktade, om det är motiverat med hänsyn till hans eller hennes omständigheter. Han eller hon kan hållas i samma utrymmen som en häktad som inte fyllt 18 år endast om detta inte strider mot den minderårigas intressen.

I propositionen föreslås dessutom en del andra ändringar i lagstiftningen för att uppfylla förpliktelseerna i direktivet.

Sammantaget anser lagutskottet att bestämmelserna behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande synpunkter och ändringsförslag.

Påföljdsutredning av unga brottsmisstänkta

I 4 § i lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation (633/2010) ingår det en bestämmelse om skyldighet för åklagaren att begära en påföljdsutredning. I 4 § 2 mom. finns en undantagsbestämmelse enligt vilken åklagaren inte behöver begära påföljdsutredning om den unge brottsmisstänkte är utländsk medborgare och hans eller hennes stadigvarande bostad finns någon annanstans än i Finland. I propositionen föreslås det (lagförslag 4) att undantagsbestämmelsen i 4 § 2 mom. upphävs.

Syftet med förslaget om att upphäva undantagsbestämmelsen i 4 § 2 mom. är att genomföra artikel 7 i direktivet. Den artikeln gäller rätten till en individuell bedömning.

Den undantagsbestämmelse för utländska medborgare (4 § 2 mom.) som finns i den gällande lagen har tagits in i lagen eftersom det inte har ansetts ändamålsenligt att begära en påföljdsutredning i situationer där ett brott inte tas upp till behandling vid en finländsk domstol på grund av att personen inte kan nås för att stämmas in till rätten (RP 172/2012 rd, s. 4). Det har inte heller ansetts ändamålsenligt att begära en påföljdsutredning av den anledningen att det i regel inte är möjligt att sammanställa en påföljdsutredning om unga utlänningar som inte bor i Finland eftersom de inte kan nås (RP 172/2012 rd, s. 5). Även i de fall där åklagaren inte har begärt en påföljdsutredning ska domstolen i dag försäkra sig om att utredningen står till förfogande vid domstolsbehandlingen, om domstolen bedömer att påföljden blir ett strängare straff än böter.

Enligt uppgift till utskottet kan det dock uppstå praktiska problem om undantagsbestämmelsen upphävs.

Betänkande LaUB 14/2018 rd

På personer som är svåra att nå kan man tillämpa modellen med en kontaktpunkt. Då sker förundersökning, åtalsprövning och anhängiggörande av ett ärende genom stämning medan den misstänkte befinner sig hos förundersökningsmyndigheten. Upphävandet av undantagsbestämmelsen skulle leda till att principen om en kontaktpunkt inte kan tillämpas på en ung person som är utlänning och som är varaktigt bosatt i utlandet ens i sådana fall där detta annars vore möjligt, eftersom det i praktiken inte är möjligt att sammanställa en påföljdsutredning inom ramen för den tidsgräns som gäller för skyldigheten att stanna kvar enligt 10 kap. 2 a § i förundersökningslagen.

Det bör noteras att den gällande lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation också gäller myndiga brottsmisstänkta i åldern 18—20 år. Enligt uppgift till utskottet är det i praktiken inte möjligt att göra en påföljdsutredning av en myndig ung gärningsman i åldern 18—20 år som befunnit sig i Finland till exempel som turist eller asylsökande och som senare har avlägsnat sig ur landet, inte ens utan att höra personen i fråga, eftersom myndigheterna sällan har någon relevant information om personens sociala omständigheter.

Trots det som sägs ovan anser lagutskottet att möjligheten för åklagaren att göra undantag i fråga om unga brottsmisstänkta som är utländska medborgare (4 § 2 mom. i den gällande lagen) är problematisk med tanke på uppfyllandet av förpliktelse i direktivet, eftersom det i direktivet föreskrivs att en individuell bedömning i regel ska utföras innan åtal väcks. Dessutom innefattar ordalydelsen i den gällande undantagsbestämmelsen också situationer där en ung person som är utlänning befinner sig i Finland och lätt kan nås för att sammanställa påföljdsutredningen. Han eller hon kan till exempel vara häktad. Bestämmelsen kan anses problematisk också av den orsaken att den försätter unga personer som är varaktigt bosatta i utlandet i olika ställning beroende på om det handlar om en finsk medborgare eller en medborgare i exempelvis en annan EU-stat. Lagutskottet anser således inte att det är motiverat att den undantagsmöjlighet som gäller åklagarens begäran kvarstår i lagen i sin nuvarande form.

Den nationella lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation tillämpas på den som misstänks ha gjort sig skyldig till ett brott som 15—20-åring. Den nationella lagen gäller således inte bara minderåriga brottsmisstänkta utan också unga som har begått brott som 18—20-åringar. Enligt direktivet ska en individuell bedömning som avses i artikel 7 göras när den brottsmisstänkte är under 18 år. Enligt artikel 2.3 i direktivet tillämpas direktivet, eller vissa bestämmelser i det, också på misstänkta som var barn när de blev föremål för förfarandena, men därefter har fyllt 18 år, och om tillämpningen av direktivet, eller vissa bestämmelser i det, är lämplig med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, inklusive den berörda personens mognad och sårbarhet. Direktivet ger således medlemsstaterna större prövningsrätt än den nationella lagen när det gäller till vilka delar bestämmelserna om individuell bedömning i artikel 7 i direktivet ska tillämpas på unga som begått brott som 18—20-åringar.

Enligt artikel 7.9 får medlemsstaterna göra undantag från kravet att utföra en individuell bedömning om ett sådant undantag är motiverat med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet och om det är förenligt med barnets bästa. Av skäl 40 i ingressen framgår vilka omständigheter som ska beaktas när man överväger ett undantag. Hit hör det påstådda brottets svårhetsgrad och de åtgärder som skulle kunna vidtas om barnet bedöms vara skyldigt till detta brott, samt andra relevanta faktorer, bland annat om barnet under den senaste tiden har varit föremål för en individu-

Betänkande LaUB 14/2018 rd

ell bedömning i samband med straffrättsliga förfaranden, eller om det aktuella ärendet kan drivas utan att åtal väcks.

Enligt uppgift till utskottet motsvarar bestämmelserna om möjligheten att göra undantag från kravet på påföljdsutredning i den gällande lagen (3 § och 5 § 4 mom.) artikel 7.9 i direktivet till övriga delar än när det gäller den ovannämnda undantagsbestämmelsen om utländska medborgare (4 § 2 mom.). Med beaktande av att den nationella lagen till alla delar tillämpas också på unga som begått brott som 18—20-åringar, anser lagutskottet dock att det är på sin plats att det i lagen på samma sätt som i artikel 7.9 i direktivet föreskrivs om en möjlighet att göra undantag från kravet efter prövning. En sådan bestämmelse medger större prövningsmöjlighet i praktiska situationer än den gällande undantagsbestämmelsen som föreslås bli slopad, som bara gäller utländska medborgare som är varaktigt bosatta i utlandet.

I ljuset av det som sägs ovan föreslår lagutskottet att 4 § 2 mom. i lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation i *lagförslag 4* inte upphävs utan ändras som följer:

Begäran behöver dock inte framställas om det under omständigheterna i fallet är motiverat samt förenligt med den unge brottsmisstänktes bästa att inte sammanställa en påföljdsutredning.

Den ändring som lagutskottet föreslår kräver en justering också av *rubriken* för lagförslag 4 samt den lagens *ingress*. Också *ikraftträdandebestämmelsen* i lagen bör ändras tekniskt så att den motsvarar ikraftträdandebestämmelsen i ändringsförfattningen.

Lagutskottet anser att möjligheten för åklagaren att inte begära påföljdsutredning i det ändrade 2 mom. som utskottet föreslår behövs med tanke på exceptionella situationer. Det kan vara förenligt med en ung brottsmisstänkts bästa att inte göra en påföljdsutredning till exempel om personen har fyllt 18 år och vistas bara kortvarigt i landet och modellen med en kontaktpunkt kan tillämpas på honom eller henne. Då sker förundersökning, åtalsprövning och anhängiggörande av ett ärende genom stämning medan den misstänkte befinner sig hos förundersökningsmyndigheten. Den brottsmisstänkte kunde då instämmas till antingen skriftligt förfarande eller utevarohandläggning, varefter personen om han eller hon så önskar kan återvända till sitt hemland. Lagutskottet påpekar dock att utgångspunkten i direktivet när det gäller minderåriga brottsmisstänkta barn är att barnet ska närvara personligen vid sin rättegång. Enligt skäl 60 i ingressen bör medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att motivera barnen att närvara vid rättegången, bland annat genom att kalla dem personligen till denna.

Enligt lagutskottets uppfattning kan det i princip inte heller anses vara förenligt med en ung brottsmisstänkts bästa att en brottsmisstänkt som är varaktigt bosatt i utlandet och som avlägsnat sig ur landet måste återvända till Finland för att en påföljdsutredning ska kunna göras.

I exceptionella fall kan det också vara motiverat att avstå från en påföljdsutredning av en ung brottsmisstänkt på det sätt som avses i momentet till exempel när det har gjorts en påföljdsutredning för bara en kort tid sedan och omständigheterna inte har ändrats efter det.

Betänkande LaUB 14/2018 rd

I 4 § 1 mom. i den gällande lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation föreskrivs att åklagaren ska be Brottspåföljdsmyndigheten sammanställa en påföljdsutredning, om ett strängare straff än böter är att vänta för ett brott eller för flera brott som ska behandlas på en och samma gång. I 8 § 1 mom. föreskrivs att när ett ärende som gäller en ung persons brott blir anhängigt vid domstol ska domstolen vid behov försäkra sig om att påföljdsutredningen står till förfogande vid domstolsbehandlingen. Enligt motiveringen till bestämmelsen behöver det göras endast vid behov, det vill säga om domaren anser att ett strängare straff än böter kan komma att dömas ut och om svaranden bedöms vara skyldig till brottet enligt åtalet (RP 229/2009 rd, s. 24). Om lagens 4 § 2 mom. om åklagarens begäran ändras på det sätt som lagutskottet föreslår ovan, ska domstolen när den överväger behovet av en påföljdsutredning också bedöma om det med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet är motiverat att inte göra en påföljdsutredning och om det är förenligt med den unge brottsmisstänktes bästa. En påföljdsutredning behövs inte heller i tingsrätten i de fall där också domstolen bedömer att det är motiverat och förenligt med den unga personens bästa att inte göra en utredning. Lagutskottet anser således att ordalydelsen i det gällande 8 § 1 mom. inte behöver ändras.

Minderåriga misstänkta rätt till biträde

Artikel 6 i direktivet innehåller bestämmelser om biträde av en försvarare. Enligt punkt 2 i artikeln är utgångspunkten att barn ska biträdas av en försvarare, så att de kan utöva rätten till försvar på ett effektivt sätt. Punkterna 6 och 8 i artikeln innehåller bestämmelser om undantag från skyldigheterna enligt artikeln.

Lagutskottet understryker att också biträdet är av stor betydelse för att ta tillvara minderårigas processuella och övriga rättigheter. Utskottet bedömde vid behandlingen av propositionen om den gällande lagstiftningen på behörigt sätt uppfyller kraven i direktivet när det gäller minderåriga brottsmisstänkta rätt till biträde.

Enligt 2 kap. 1 § 3 mom. i lagen om rättegång i brottmål ska en försvarare på tjänstens vägnar förordnas för en misstänkt person under 18 år om det inte är uppenbart att han eller hon inte behöver en försvarare. Enligt förarbetena till lagen ska den som är under 18 år och misstänkt för brott i regel ha rätt till en försvarare (RP 132/1997 rd, s. 55). I 4 kap. 10 § 3 mom. i förundersökningslagen föreskrivs det att undersökningsledaren eller åklagaren ska göra framställning till domstolen om att en försvarare ska förordnas för den som är misstänkt för brott i de fall när en försvarare ska förordnas för den misstänkte på tjänstens vägnar. Dessutom ska förundersökningsmyndigheten enligt 4 kap. 10 § 1 mom. i förundersökningslagen se till att en parts rätt att anlita biträde faktiskt tillgodoses när parten önskar det eller när garantierna för en rättvis rättegång kräver det, med hänsyn till de omständigheter som hänför sig till det brott som utreds, utredningen av brottet och personen i fråga. Med omständigheter som hänför sig till parten som person avses till exempel ålder (RP 222/2010 rd, s. 208).

Lagutskottet anser utifrån de uppgifter det fått att de ovannämnda bestämmelserna motsvarar kraven i artikel 6 i direktivet i fråga om när ett barn som är misstänkt ska biträdas av en försvarare i ett straffrättsligt förfarande. Med stöd av punkt 6 i artikeln får undantag göras från kravet på en försvarare om biträde av en försvarare inte är proportionellt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, under förutsättning att det är förenligt med rätten till en rättvis rättegång och att

Betänkande LaUB 14/2018 rd

barnets bästa alltid sätts i främsta rummet. Vid bedömningen bör hänsyn tas till det påstådda brottets svårhetsgrad, hur komplicerat ärendet är och vilka åtgärder som kan vidtas på grund av brottet. Laguskottet understryker att undantaget från bestämmelsen om att en försvarare ska förordnas för en minderårig brottsmisstänkt i 2 kap. 1 § 3 mom. i lagen om rättegång i brottmål ska tolkas i enlighet med artikel 6.6 i direktivet. De omständigheter som nämns i punkten ska beaktas vid bedömningen av om en försvarare behöver förordnas på tjänstens vägnar för en misstänkt under 18 år. Utskottet understryker att det inte kan anses uppenbart onödigt att förordna en försvarare för en minderårig enbart av den anledningen att personen själv uppger att han eller hon inte behöver en försvarare.

I ljuset av det som sägs ovan anser laguskottet att den gällande lagstiftningen på behörigt sätt uppfyller förpliktelseerna i artikel 6 i direktivet när det gäller rätten till biträde av en försvarare för en minderårig misstänkt. Laguskottet betonar den ovannämnda rätten till ett biträde på tjänstens vägnar för en misstänkt som är under 18 år för att garantera ett effektivt utövande av minderårigas rätt till försvar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Laguskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1—3 och 5—8 i proposition RP 177/2018 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 4 i proposition RP 177/2018 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i förundersökningslagen (805/2011) 4 kap. 16 och 17 § och 11 kap. 2 § 2 mom., sådana de lyder i lag 818/2014, och
fogas till 7 kap. 14 § ett nytt 4 mom. som följer:

Betänkande LaUB 14/2018 rd

4 kap.

Förundersökningsprinciperna och rättigheterna för dem som deltar i förundersökning

16 §

Underrättelse om den misstänktes rättigheter

När en person underrättas om att han eller hon är misstänkt för brott ska personen utan dröjsmål och senast innan han eller hon hörs underrättas om sin rätt

- 1) att anlita ett biträde som han eller hon själv väljer,
- 2) att under de förutsättningar som anges i 2 kap. 1 § i lagen om rättegång i brottmål få en förvarare,
- 3) att under de förutsättningar som anges i rättshjälpslagen (257/2002) få kostnadsfri rättshjälp och kostnadsfritt biträde,
- 4) att få information om det brott som han eller hon är misstänkt för och om ändringar som gäller brottsmisstanken,
- 5) till tolkning samt översättning av väsentliga handlingar så som föreskrivs i 13 §, i 2 kap. 16 § och 3 kap. 21 § i tvångsmedelslagen samt i 6 a kap. 3 § i lagen om rättegång i brottmål,
- 6) att tåga och att också annars låta bli att medverka till utredningen av sitt brott.

En person som inte har fyllt 18 år och som är misstänkt för brott ska utöver vad som föreskrivs i 1 mom. i möjligaste mån utan dröjsmål informeras om hur ärendets handläggning fortsätter och om de myndigheters roll som deltar i ärendets handläggning samt underrättas

- 1) om att även vårdnadshavaren, intressebevakaren eller någon annan laglig företrädare underrättas om den misstänktes rättigheter,
- 2) om rätten för hans eller hennes vårdnadshavare, intressebevakare eller annan laglig företrädare att vara närvarande vid förhör i enlighet med 7 kap. 14 §,
- 3) vid behov om att utlämning av uppgifter i en bild- och ljudupptagning kan begränsas med avseende på integritetsskyddet på det sätt som föreskrivs i 9 kap. 7 § 2 mom. i denna lag och i 13 § 2 mom. i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007) och om att ett ärende under de förutsättningar som anges i 15 § 5 punkten i den lagen kan handläggas vid domstol utan att allmänheten är närvarande.

Den som är misstänkt för brott ska underrättas om de rättigheter som avses i 1 och 2 mom. på den misstänktes språk som avses i 12 §. Den misstänkte ska underrättas om den rättighet som avses i 1 mom. 1 punkten skriftligen, om inte ärendet ska behandlas vid summarisk förundersökning.

17 §

Skriftlig underrättelse om den frihetsberövades rättigheter

När den som är misstänkt för brott berövas sin frihet i samband med gripande, anhållande eller häktning ska han eller hon utan dröjsmål underrättas om

- 1) de rättigheter som avses i 16 §,
- 2) rätten att få information enligt 15 §,

Betänkande LaUB 14/2018 rd

3) rätten till att någon av hans eller hennes närstående eller någon annan person underrättas om frihetsberövandet i enlighet med 2 kap. 2 § 2 mom. i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen,

4) rätten till hälso- och sjukvård enligt 5 kap. 1 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen och 6 kap. 1 § i häktninglagen,

5) rätten till handläggning av häktningsärendet vid domstol inom den tid som föreskrivs i 3 kap. 5 § i tvångsmedelslagen och den häktades rätt till ny behandling av ett häktningsärende enligt 3 kap. 15 § i den lagen.

En frihetsberövad som inte fyllt 18 år ska utöver det som föreskrivs i 1 mom. dessutom utan dröjsmål underrättas om

1) att en misstänkt som inte fyllt 18 år inte får häktas eller på förordnande fortsätta hållas häktad, om inte vägande skäl kräver det,

2) tillämpliga alternativ till häktning.

En utländsk frihetsberövad ska utöver det som föreskrivs i 1 och 2 mom. utan dröjsmål underrättas om rätten till att en diplomatisk beskickning eller ett konsulat som företräder hans eller hennes hemland underrättas om frihetsberövandet.

Den frihetsberövade ska underrättas om de rättigheter som avses i 1–3 mom. skriftligen och på den misstänktes språk som avses i 12 §.

7 kap.

Förhör

14 §

När en laglig företrädare för en omyndig får vara närvarande vid förhör

---

Om en laglig företrädare för en person som inte fyllt 18 år och som är misstänkt för brott förbjudits att vara närvarande vid förhör med stöd av 3 mom. eller om den lagliga företrädaren inte har kunnat nås, får en annan till den misstänkte närstående vuxen vara närvarande vid förhör, om dennes närvaro ligger i den misstänktes intresse och närvaron inte försvårar utredningen av brottet eller äventyrar tystnadsplikten. Om det inte är möjligt att underrätta den misstänktes lagliga företrädare om de rättigheter som avses i 4 kap. 16 eller 17 §, ska någon annan till den misstänkte närstående vuxen underrättas.

Betänkande LaUB 14/2018 rd

11 kap.

Särskilda bestämmelser

2 §

Innehållet vid summarisk förundersökning

Summarisk förundersökning får göras utan att 5 kap. 1 § eller 7 kap. 11 § iakttas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 2 kap. 11 och 12 § i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 2 kap. 11 § i tvångsmedelslagen (806/2011) ett nytt 5 mom. och till 12 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

2 kap.

Gripande, anhållande, häktning och häktningsarrest

11 §

Förutsättningar för häktning

En misstänkt som inte fyllt 18 år får inte häktas eller på förordnande fortsätta hållas häktad, om inte vägande skäl kräver det.

Betänkande LaUB 14/2018 rd

12 §

Förutsättningar för häktning av en dömd

En dömd som inte fyllt 18 år får inte häktas eller på förordnande fortsätta hållas häktad, om inte vägande skäl kräver det.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 5 kap. i lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 5 kap. i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) en ny 15 a § som följer:

5 kap.

Om väckande av åtal

15 a §

I samband med kallelsen ska en svarande som inte fyllt 18 år underrättas om

- 1) rätten att personligen vara närvarande vid muntlig förhandling vid ett ärendes domstolsbehandling, om inte han eller hon åläggs att infinna sig personligen till förhandlingen,
- 2) rätten för vårdnadshavare, intressebevakare eller någon annan laglig företrädare att vara närvarande vid muntlig förhandling vid ett ärendes domstolsbehandling,
- 3) att utlämning av uppgifter i en bild- och ljudupptagning kan begränsas med avseende på integritetsskyddet på det sätt som föreskrivs i 13 § 2 mom. i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar och om att ett ärende under de förutsättningar som anges i 15 § 5 punkten i den lagen kan handläggas vid domstol utan att allmänheten är närvarande.
- 4) att det sammanställs en påföljdsutredning av en ung brottsmisstänkt under de förutsättningar som anges i lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation (633/2010).

Betänkande LaUB 14/2018 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om **ändring** av 4 § ~~2-mom.~~ i lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation

I enlighet med riksdagens beslut ~~föreskrivs:~~
ändras i lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation (633/2010) 4 § 2 mom., så-
dant det lyder i lag 320/2013, som följer:

4 §

Åklagarens begäran

Begäran behöver dock inte framställas om det under omständigheterna i fallet är motiverat
samt förenligt med den unge brottsmisstänktes bästa att inte sammanställa en påföljdsutredning.

~~2 §~~

~~Denna lag träder i kraft den 20.~~

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av häktninglagen

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 2 kap. 3 § i häktninglagen (768/2005), sådan paragrafen lyder delvis ändrad i lagarna 820/2014 och 1071/2015, ett nytt 5 mom., till 3 kap. 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 394/2015, ett nytt 3 mom., varvid nuvarande 3 mom. blir 4 mom. och till 6 kap. 1 §, sådan den lyder i lagarna 1641/2015 och 1238/2016, ett nytt 3 mom., varvid nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

2 kap.

Ankomst till ett fängelse

3 §

Information om bestämmelser och om förhållandena i fängelset

En häktad som inte fyllt 18 år ska ges den information som avses i 1 mom. skriftligen på sitt eget språk, om det är finska eller svenska, och i annat fall på ett språk som han eller hon förstår. Bestämmelser om användning av samiska ingår i samiska språklagen (1086/2003).

3 kap.

Placering i fängelset, basvård och förflyttning

1 §

Placering i fängelset

En häktad som har fyllt 18 år under häktning kan fortsätta hållas avskild från andra vuxna häktade, om det är motiverat med hänsyn till hans eller hennes omständigheter. Han eller hon kan hållas i samma utrymmen som en häktad som inte fyllt 18 år endast om detta inte strider mot den minderårigas intressen.

Betänkande LaUB 14/2018 rd

6 kap.

Social- och hälsovård

1 §

Hälso- och sjukvård för häktade

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. ska för klarläggande av hälsotillståndet hos en häktad som inte fyllt 18 år denne på begäran bli undersökt av en läkare eller av någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården utan obefogat dröjsmål, om inte det är uppenbart onödigt att göra en sådan undersökning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 2 kap. 3 § och 5 kap. 1 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 2 kap. 3 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006), sådan paragrafen lyder delvis ändrad i lag 819/2014, ett nytt 5 mom. och till 5 kap. 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1241/2016, ett nytt 2 mom., varvid nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

Betänkande LaUB 14/2018 rd

2 kap.

Intagning i förvaringslokal

3 §

Information om bestämmelser samt om förhållandena i förvaringslokalen

---

En frihetsberövad som inte fyllt 18 år ska ges den information som avses i 1 mom. skriftligen på sitt eget språk, om det är finska eller svenska, och i annat fall på ett språk som han eller hon förstår. Bestämmelser om användningen av samiska ingår i samiska språklagen (1086/2003).

5 kap.

Hälso- och sjukvård

1 §

Hälso- och sjukvård

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. ska för klarläggande av hälsotillståndet hos en frihetsberövad som inte fyllt 18 år denne på begäran bli undersökt av en läkare eller av någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården utan obefogat dröjsmål, om inte det är uppenbart onödigt att göra en sådan undersökning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 7 § i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010) 7 § 2 mom., sådant det lyder i lag 894/2016, som följer:

7 §

Förundersökning

För att utreda en förseelse som avses i denna lag görs en summarisk förundersökning enligt 11 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011), där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att ett bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller straffyrkande ska kunna utfärdas. En sådan förundersökning får göras utan att 4 kap. 10 § 2 mom. och 13 och 16 § eller 7 kap. 14—16 § i förundersökningslagen iakttas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) 20 a §, sådan den lyder i lag 824/2014, och
fogas till lagen en ny 21 c § som följer:

Betänkande LaUB 14/2018 rd

20 a §

Skriftlig underrättelse om rättigheter

När den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats i Finland, ska polisen utan dröjsmål underrätta honom eller henne om hans eller hennes rätt

- 1) att ta del av innehållet i framställningen om gripande och utlämning,
- 2) att anlita biträde,
- 3) att få en försvarare, om han eller hon begär det,
- 4) till tolkning samt översättning av framställningen om gripande och utlämning så som föreskrivs i 21 § 2 och 3 mom.,
- 5) att bestämma om han eller hon samtycker till utlämningen,
- 6) att bli hörd i tingsrätten med anledning av innehållet i framställningen om utlämning, samt
- 7) att ta del av den utevarodom som ligger till grund för framställningen om utlämning, om han eller hon begär det.

En person som inte fyllt 18 år och som begärs utlämnad ska utöver det som föreskrivs i 1 mom. dessutom underrättas om

- 1) att även hans eller hennes lagliga företrädare underrättas om rättigheterna för den som begärs utlämnad,
- 2) rätten för hans eller hennes lagliga företrädare att så som föreskrivs i 21 c § vara närvarande vid beredningen av ett utlämningsärende samt att vara närvarande vid behandlingen av ett utlämningsärende i domstol,
- 3) rätten att ta upp ett ärende som gäller tagande i förvar till ny behandling på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 15 § i tvångsmedelslagen,
- 4) tillämpliga alternativ till tagande i förvar,
- 5) att utlämning av uppgifter i en bild- och ljudupptagning kan begränsas med avseende på integritetsskyddet på det sätt som föreskrivs i 13 § 2 mom. i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007) samt om att ett ärende under de förutsättningar som anges i 15 § 5 punkten i den lagen kan handläggas vid domstol utan att allmänheten är närvarande,
- 6) rätten till hälso- och sjukvård enligt 6 kap. 1 § i häktninglagen (768/2005).

Den som begärs utlämnad ska underrättas om de rättigheter som avses i 1 och 2 mom. skriftligen och på ett språk som han eller hon förstår.

21 c §

Beredningen av ett utlämningsärende som gäller en person som inte fyllt 18 år och som begärs utlämnad

På närvaron av en laglig företrädare för eller någon annan vuxen närstående till en person som inte fyllt 18 år och som begärs utlämnad tillämpas vid beredningen av ett utlämningsärende i tillämpliga delar vad som i 7 kap. 14 § i förundersökningslagen föreskrivs om närvaro vid förhör av en för brott misstänkt person som inte fyllt 18 år. Om det inte är möjligt att underrätta den lagliga företrädaren för en person som inte fyllt 18 år och som begärs utlämnad om de rättigheter som avses i 20 a §, ska någon annan vuxen närstående till denne underrättas.

Betänkande LaUB 14/2018 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 18.1.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Kari Tolvanen saml
medlem Ari Jalonen blå
medlem Johanna Karimäki gröna
medlem Pia Kauma saml
medlem Niilo Keränen cent
medlem Suna Kymäläinen sd
medlem Antero Laukkanen kd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Antti Rantakangas cent
medlem Veera Ruoho saml
medlem Ville Tavio saf.

Sekreterare var

utskottsråd Mikko Monto.